

2022_Anul AGÂRBICEANU (XLVIII):

din condeiful vostru armă și din sufletul vostru scut? fenomenul era real ...
deosebit de nociv pentru moralul națiunii! - rolul ziaristului?

Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțeliți!

tinerii oțeliți
Spiritul lor contestatar ...
acești tineri vor da un
suflu nou și o fizionomie
nouă Tribunei arădene!

registrul
critic și
verbul acid al
tinerilor oțeliți
au stârnit mari
animozități,
proteste
vehemente
și valuri de
dușmănie.

Orlat

pentru foloase
materiale, funcții
sau statut social,
ori în numele
unor iluzorii
proiecte de
conciliere
cu guvernării,
renunțau la
programul politic
național!

șagunism - tribunism

2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

În anii în care părintele Ion Agârbiceanu activa la Orlat, s-a desfășurat o importantă „luptă” publicistică, cu largi reverberații politice. Istoricul literar, Mircea Zăciu surprinde dăruirea tinerilor publiciști, în lucrarea „**Ion Agârbiceanu**”: «Pe vremea „războirii” cu Comitetul național și cu „**Românul**”, Agârbiceanu ia apărarea „**Tribunei**”, împotriva acuzației că aceasta ar urmări să strice solidaritatea națională. **Împreună cu Octavian Goga și cu istoricul Ion Lupas** (pe atunci vecin de parohie, la Săliștea Sibiului), ei se decid să dea o ripostă publică insinuărilor despre un presupus machiavelism al conducerii ziarului, care s-ar folosi de numele celor trei fruntași „**pentru a duce nația la nu știu ce dezastru**”. „La propunerea lui Goga, ne-am învoit toți trei să facem o declarație comună în care să arătăm că în cazul când s-ar adevăra bănuielile neîntemeiate, noi vom fi cei dintâi care vom desființa ziarul. Textul declarației comune iscălit de noi a și apărut la un loc de frunte într-un număr proximal al „**Tribunei**” și el a contribuit în mare măsură la risipirea bănuielilor puse la cale tot din cercuri românești”».

În lucrarea „**Enciclopedie Tribuna**”, istoricul dr. Vasile Crișan sintetizează procesul devenirii grupării cunoscute sub numele „**tinerii oțeliți**”. Reproducem din lucrare: «(...) Atunci când tinerii de la „**Luceafărul**” au pășit în arena vieții politice, ei s-au situat programatic alături de activismul *Tribunei* din

Arad. **Spiritul lor contestatar** era catalizat de atacurile gazetei arădene împotriva conducerii executive a P.N.R. **La acea dată *Tribuna* era la apogeu.** Printre colaboratorii săi se numărau numeroși publiciști aparținând generației *Luceafărului*, în frunte cu Octavian Goga, Ioan Lupaș, Ilarie Chendi, Ioan Agârbiceanu, Onisifor Ghibu, Șt. O. Iosif, Octavian C. Tăslăuanu, Sextil Pușcariu, Zaharia Bârsan, (...). Împreună cu membrii redacției, **acești tineri vor da un suflu nou și o fizionomie nouă *Tribunei* arădene**, caracterizată prin exacerbarea spiritului critic și o acuratețe stilistică a limbii române, nemaîntâlnite până acum în publicistica ardeleană. Această grupare a intrat în istoria presei românești și a luptelor naționale de la începutul secolului al XX-lea sub genericul „**tinerii oțeliți**”. **Șeful de promoție al acestora a fost Octavian Goga.** Eșecurile suferite de candidații naționali în alegerile din primăvara anului 1910 au declanșat seria criticilor la adresa conducerii Partidului Național Român din Transilvania. Dacă preocupările pentru șlefuirea limbii române nu puteau să provoace decât admirație sau invidie, **registrul critic și verbul acid al tinerilor oțeliți au stârnit mari animozități, proteste vehemente și valuri de dușmănie.** Cu atât mai mult cu cât **atacurile *Tribunei* s-au derulat pe mai multe fronturi.** Unul dintre acestea era cel tradițional și viza toate resorturile politicii șoviniste ale guvernelor ungurești. O altă direcție a criticilor *Tribunei* dezavua oportunistul de care dădeau dovadă unele personalități din rândul mișcării naționale a românilor care **pentru foloase materiale, funcții sau statut social, ori în numele unor iluzorii proiecte de conciliere cu guvernării, renunțau la programul politic național**, punându-se în slujba guvernelor și instituțiilor statului dualist ungar, trădând astfel cauza Partidului Național Român. **Fenomenul era real, dovedindu-se deosebit de nociv pentru moralul națiunii.** (...) Aceste critici adesea acide au îngrijorat nu numai pe unii membri marcanți ai mișcării naționale din Ardeal, ci și cercuri politice de la București.

După mai multe încercări eșuate de reconciliere și de aducere la ordine a tinerilor răzvrățiți, Comitetul național, în ședința din 19 decembrie 1910, ia decizia întemeierii unui nou organ de presă, tot la Arad, care împreună cu cotidianul *Lupta* ce apărea la Budapesta, avându-l la conducere pe Alexandru Vaida-Voievod, să susțină linia politică a Comitetului executiv.

Astfel ia ființă ziarul *Românul*, la 1/14 ianuarie 1911, sub redacția lui Vasile Goldiș, ca nou organ oficial al P.N.R. *Tribuna* devenită ziar independent va continua pe tot parcursul anului 1911 și în primele două luni ale celui următor să mențină linia politică adoptată. **Tonul acuzelor fratricide se acutizează, căpătând accente dramatice.** Încercările de conciliere, printre care și cele ale vechiului colaborator al *Tribunei* I.L. Caragiale, pălesc sub tirul pamfletar al „**tinerilor oțeliți**”.

Criza provocată de dizidența gazetei se cronicizează, devenind dăunătoare unității partidului și imaginii sale publice. (...)».

Pentru cunoașterea luptei dintre cotidianul „**Tribuna**” și „**Românul**” am cercetat primul număr din noua publicație. În ajunul Zilei Naționale a României, când celebrăm Marea Unire din 1918, se cuvine a aminti rolul presei pentru împlinirea evenimentului istoric. Reproducem articolul „**Salutul nostru.**”, publicat în cotidianul politic „**Românul**” (an I, nr. 1, ianuarie 1911): «Ziariști români din toate părțile Ungariei, **ziariști români, cari faceți din condeii voștri armă și din sufletul voștru scut pentru apărarea intereselor vitale ale neamului românesc**, „**Românul**” vă adresează un călduros salut, colegial și confrățesc. **Salutăm cu dragoste și respect pe toți acei modești luptători, cari își jertfesc munca pentru izbândirea idealului național.** Salutăm cu entuziasm pe toți neobosiții propovăduitori prin scris al credințelor poporului nostru, așa cum ele au fost încheiate în programul partidului național

român. Salutăm pe toți mânuitorii condeului, cari în aceste vremuri de însemnate prefaceri știu să-și disciplineze temperamentele, îndrumându-le spre aceeași măreață și unică țintă, care este năzuința neclintită a partidului național român. Știm ce putere înseamnă presa mai ales în epoca de deșteptare a popoarelor și de-aceea prețuim talentele cari o nutresc și sufletele oneste ce-i dau viață. Iată de ce unul din scopurile de căpetenie, cari au determinat apariția „Românului” este crearea unui câmp puternic de luptă, care să concentreze toate forțele curate ale ziaristicii române din patrie. Rolul ziaristului este admirabil. Și este admirabil acest rol, nu numai prin jertfele de tot felul, cari-l împodobesc, ci mai ales prin rezultatele minunate, pe cari e în stare să le dea astăzi „cuvântul tipărit”. Dar ce armă primejdioasă devine un ziar atunci când la baza apostolatului lui, stă reaua credință sau egoismul! Ziaristii unui neam trebuie să fie în primul rând și în gradul cel mai înalt pătrunși în sânge și în suflet, de cel mai ireductibil spirit de solidaritate națională. Mai mult, ziaristii conștienți ai unui neam conștient, trebuie să fie cea mai valoroasă și statornică expresie a solidarității naționale. Ziaristul, care în loc să cultive această solidaritate națională, din inconștiență sau din meschin egoism, încearcă s'o spargă, făptuește o crimă tot atât de mare, ca și soldatul de gardă, care deschide în timpul nopții poarta cetății, pe care trebuia s'o apere cu prețul vieții lui. Atât de sus punem noi în stima noastră pe ziaristii, cari luptă pentru izbândirea idealului nostru național, apărât cu atâta demnitate și însuflețire de partidul național român. De aceea, dorim în primul rând să contribuim din răputeri la selecționarea corpului nostru ziaristic, dorim să determinăm un puternic curent de unitate în propagandă, voim să vedem realizându-se cât mai curând o organizație ziaristică română, care alături și paralel de celelalte organe ale partidului național-român, să fie capabilă să ducă lupta de revendicare națională». La mulți ani, România! La mulți ani, tuturor românilor!

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-anul-agarbiceanu-xlviiii-din-condeiu-vostru-arma-si-din-sufletul-vostru-scut-fenomenul-era-real-deosebit-de-nociv-pentru-moralul-natiunii-rolul-ziaristului-167333.html>

În: *Tribuna*, 28 noiembrie 2022